

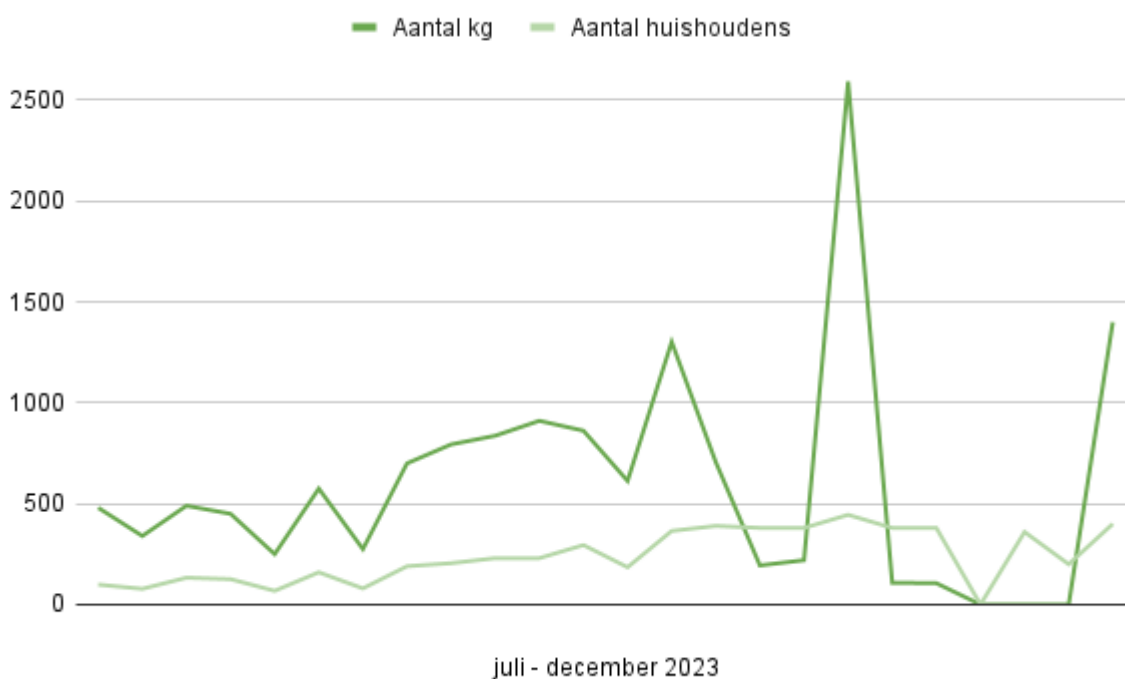
FjildMarkt

Boeren voor Buren naar Friesland

In samenwerking met de VerspillingsMarkt en de Friese Rabobanken werd het project FjildMarkt, onder stichting Grien, uitgewerkt. Het project had als doel een kopie van stichting Boeren voor Buren te bieden in Friesland voor sociale voedselinitiatieven en huishoudens met een kleine portemonnee. De eerste gesprekken vonden eind 2022 plaats, waarna een projectplan, de processen en een begroting geschreven werden. Met nieuw opgezette samenwerkingen vond de eerste levering plaats in juli 2023.

Na validatie van het experiment bij voedselinitiatieven en een goedgekeurde financieringsaanvraag, werd de organisatie verder gestabiliseerd. In 2023 werden in totaal 2.100 huishoudens bereikt met een lytse beurs en bediend met 14.000 kg groente en fruit, zie Figuur 1 voor een overzicht.

Figuur 1
Leveringen FjildMarkt

Eind 2023 was er een duidelijke piek te zien in het aantal kilogrammen. Deze stijging was het resultaat van een eenmalige donatie van Rabobank, die groente en fruit beschikbaar stelde voor de Friese Voedselbanken via hun distributiecentrum in Drachten.

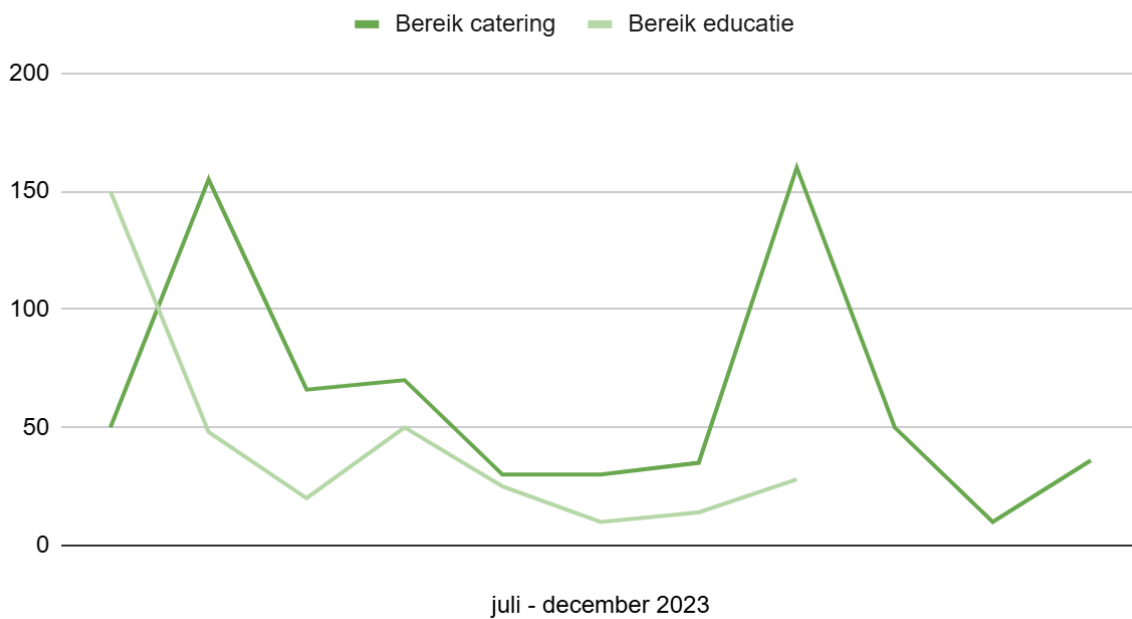
Naast het beschikbaar stellen van gezonde voeding voor huishoudens met een kleine portemonnee, focust FjildMarkt ook op educatie. Via catering, waarbij er gewerkt werd met hapjes van verspilde producten, creëerden ze bewustwording. Daarnaast geven ze voedseleducatie aan scholieren, leerlingen en studenten rondom verspilling, gezonde voeding & armoede.

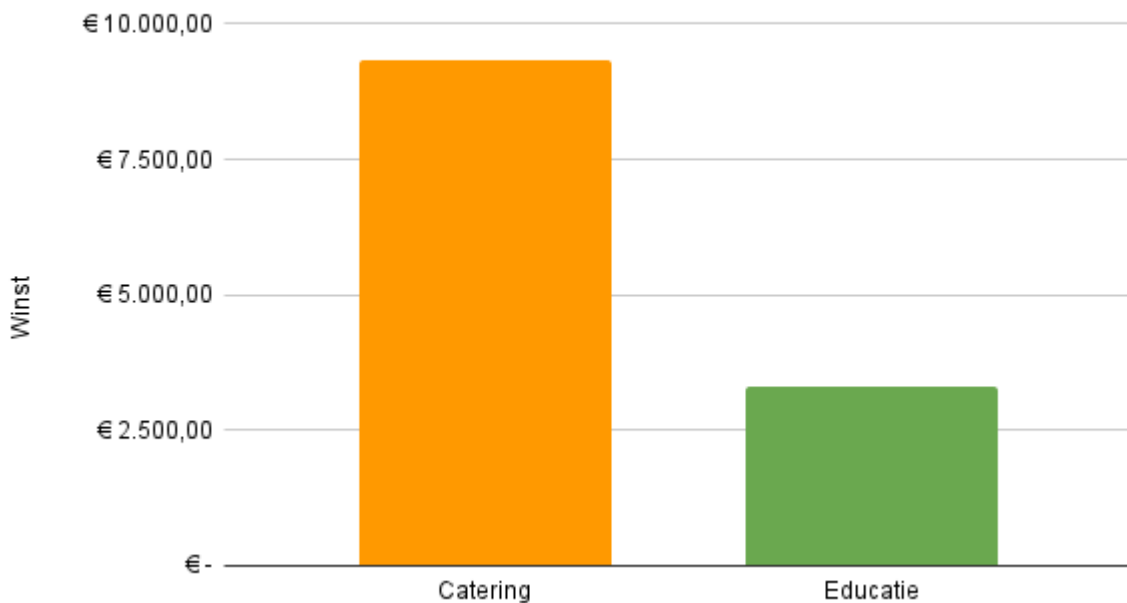
In Figuur 2 zie je hoeveel van deze mensen er telkens zijn bereikt met de voedseducatie en met de catering en in Figuur 3 hoeveel het financieel opgeleverd heeft.

Figuur 2

Bereik: aantal mensen geïnformeerd

Figuur 3
Omzet catering en educatie

De pieken in de catering zijn ontstaan door evenementen, wat in de beginfase geen stabiel verdienmodel opleverde. Desondanks bood het een waardevolle **extra inkomstenbron** naast de reguliere bedrijfsvoering, waar we veel waardevolle lessen uit hebben getrokken.

Een frisse kijk op betaalbare voeding in Friesland

FjildMarkt streeft naar een structurele oplossing om gezonde, verse en betaalbare groente, fruit, kruiden en peulvruchten uit de regio toegankelijk te maken voor huishoudens met een kleine portemonnee. Dit initiatief, ontstaan in samenwerking met Stichting Grien en Boeren voor Buren, zet zich in voor een duurzamere voedselketen, waarin zowel gezinnen in armoede als lokale boeren worden ondersteund.

Pilotprojecten in Friesland

Vanaf april 2023 zijn verschillende experimenten gestart in Leeuwarden en Achtkarspelen. In Leeuwarden Oost werd een sociale supermarkt, MOES, opgezet, waar mensen met een minimuminkomen zelf hun boodschappen kunnen kiezen tegen een gereduceerde prijs.

In Achtkarspelen biedt de boerderijwinkel Bezig(h), een samenwerkingsproject met een lokale zorgboerderij, een ophaalpunt waar betaalbare, gezonde producten besteld en afgehaald kunnen worden. Deze producten komen grotendeels van eigen teelt en worden aangevuld met reststromen van regionale boeren. Net zoals bij Boeren voor Buren, bleek het hier een grote uitdaging om de mensen die het echt nodig hadden te bereiken.

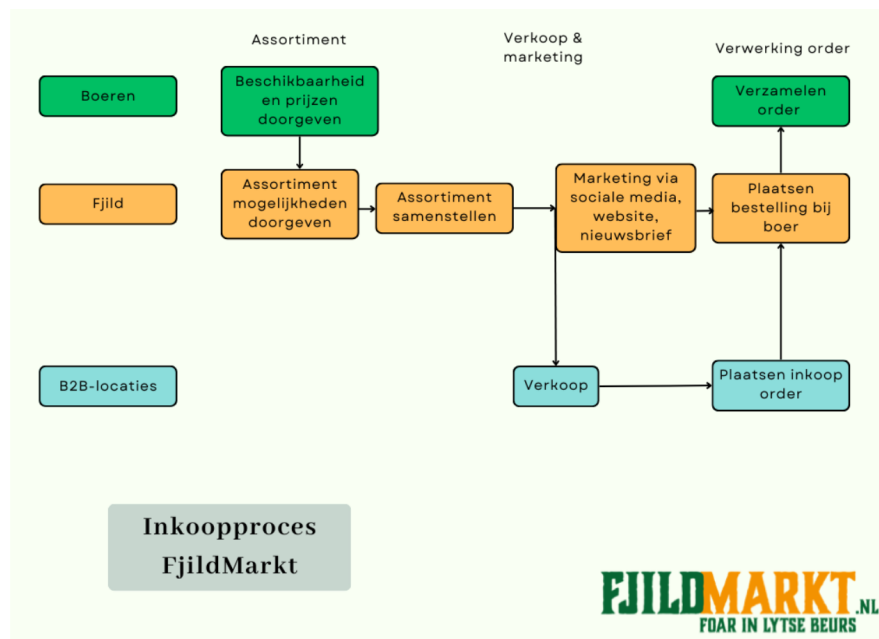
Educatie en empowerment

FjildMarkt gelooft dat toegang tot gezonde voeding slechts één deel van de oplossing is. Om een gezondere levensstijl te bevorderen, organiseren ze in De Kruidhof, de botanische tuin van Friesland, kookworkshops. Hier leren huishoudens in armoede hoe ze voedzame maaltijden kunnen bereiden met lokale en seizoensgebonden producten. Dit draagt niet alleen bij aan hun kennis en zelfvertrouwen, maar biedt ook een sociale verbinding en praktische handvatten om gezonder te eten.

Een korte keten met een grote impact

Het concept van FjildMarkt is gebaseerd op de korte keten: producten worden direct bij boeren ingekocht, vaak in de vorm van reststromen, buitenbeentjes en overschotten. Dit zorgt ervoor dat boeren een eerlijke prijs krijgen en consumenten ongeveer 70% van de reguliere supermarktprijs betalen. Bovendien levert FjildMarkt verse producten aan voedselbanken in Friesland, zoals in Achtkarspelen, waardoor voedselverspilling wordt tegengegaan en huishoudens in nood worden geholpen. Hun logistieke proces zag er als volgt uit (zie Figuur 4).

Figuur 4
Logistiek FjildMarkt

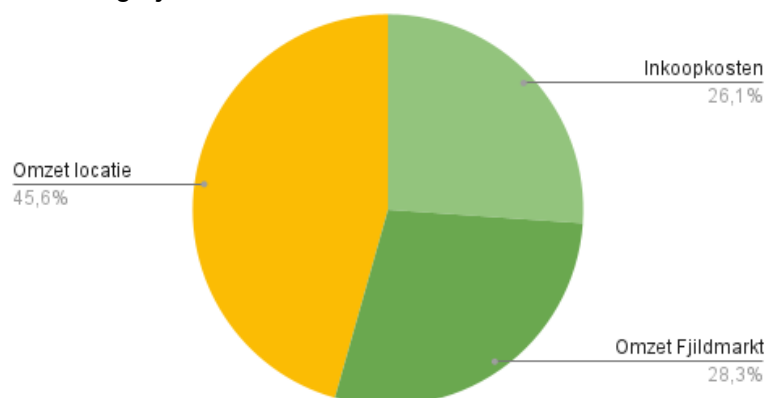

Zoals te zien is in de procesweergave van de logistieke keten, verkochten de locaties zelf hun groente en fruit. Dit wijkt sterk af van het model van **Boeren voor Buren**, waarbij alles centraal werd geregeld. Het model waarbij de verkoop bij de locaties zelf ligt, heeft echter verschillende voordelen, waaronder:

- **verantwoordelijkheid:** de locatie is zelf verantwoordelijk voor de verkoop,
- **marketing en communicatie:** deze taken vallen ook onder de verantwoordelijkheid van de locatie en maken deel uit van het verkoopproces.

Dit kan voor een organisatie zoals **FjildMarkt** veel tijd en kosten besparen. Echter, het ontbreken van centrale coördinatie kan leiden tot inefficiënties in het proces en zorgt ervoor dat je minder controle hebt over de groei van je initiatief. Het is daarom belangrijk om alle overwegingen goed af te wegen. In Figuur 5 wordt de verdeling van de inkoopkosten, de omzet voor FjildMarkt en de omzet voor de locaties weergegeven.

Figuur 5
Kosten en omzet verdeling FjildMarkt

Uitdagingen en kansen

Hoewel FjildMarkt veel potentie toont, bleef de impact op gezinnen met een kleine portemonnee achter. De wekelijkse leveringen, die in 2023 nog gemiddeld 350 kg per week bedroegen, liepen sterk terug. De beperkte variatie in het assortiment en het ontbreken van vervolfinanciering vormden grote uitdagingen.

Rabobank en Rabo Foundation hebben vertrouwen in het concept getoond en ondersteunden FjildMarkt opnieuw in 2024, mits cofinanciering werd gevonden. Het succes van FjildMarkt zal afhangen van een actiegerichte aanpak:

- actieve samenwerking met sociale voedselinitiatieven;
- vergroting van het aanbod via regionale leveranciers;
- nauwkeurige dataverzameling voor rapportage en fondsenwerving;
- diversificatie van financiële middelen om afhankelijkheid van één financier te verminderen en;
- verbeterde logistiek om kosten te beperken en efficiëntie te vergroten.

De weg vooruit

Met intensieve begeleiding en een regionale aanjager kan FjildMarkt een duurzame basis leggen voor een toekomst waarin gezonde voeding toegankelijk is voor iedereen, zonder de boeren uit het oog te verliezen. Samenwerkingen met partijen zoals Boer & Chef kunnen worden overwogen, mits de missie van FjildMarkt niet uit het oog wordt verloren.

FjildMarkt biedt een unieke kans om sociale impact en duurzaamheid te combineren. Met de juiste inzet en ondersteuning kan het project uitgroeien tot een krachtig platform dat huishoudens in Friesland verbindt met gezond, lokaal en betaalbaar voedsel.